

УДК 330.341

Антон Колесников, Назар Семеха

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Anton Kolesnikov, Nazar Semeha

FEATURES INNOVATIVE BUSINESS OF MODERN ENTITIES

Для вирішення проблеми розвитку підприємства на будь-якій стадії життєвого циклу його продукції (товару) необхідно розробляти і впроваджувати новації, тобто здійснювати інноваційну діяльність.

Інноваційна діяльність – це процес із стратегічного маркетингу, НДДКР, організаційно-технологічної підготовки виробництва, виробництва й оформлення нововведень, їхнього впровадження (чи перетворення на інновацію) і поширення в інших сферах (дифузія).

Різновидами інноваційної діяльності можуть бути:

- підготовка й організація виробництва, що охоплюють придбання виробничого устаткування та інструменту, зміни в них, а також у процедурах, методах і стандартах виробництва та контролю якості, необхідних для створення нового технологічного процесу;
- передвиробничі розробки, що охоплюють модифікацію продукту і технологічного процесу, перепідготовку персоналу для застосування нових технологій і устаткування;
- маркетинг нових продуктів, що передбачає види діяльності, пов'язані з випуском нової продукції на ринок;
- придбання нематеріальної технології у формі патентів, ліцензій, ноу-хау, торгових марок, конструкцій, моделей і послуг технологічного змісту;
- придбання матеріалізованої технології – машин і устаткування, які за своїм змістом пов'язані з впровадженням продуктових або процесних інновацій;
- виробниче проектування, що передбачає підготовку планів і креслень для визначення виробничих процедур, технічних специфікацій.

Слід зазначити, що в процесі здійснення інноваційної діяльності на неї впливає ряд різноманітних чинників, які як сприяють так і перешкоджають її розвитку (табл.1).

Таблиця 1

Чинники, що впливають на інноваційну діяльність підприємства

Система чинників	Чинники, що перешкоджають інноваційній діяльності	Чинники, що сприяють інноваційній діяльності
Техніко-економічні	Відсутність джерел фінансування, слабкість матеріально-технічної та наукової бази, високий ризик, відсутність попиту на продукцію, застаріла техніка та технологія, низький науково-технічний потенціал держави, регіонів	Наявність необхідного наукового потенціалу, технічної бази, фінансових ресурсів, розвиток конкуренції та скорочення тривалості життєвого циклу товарів, державна підтримка інноваційної діяльності
Організаційно-управлінські	Сталі організаційні структури, надмірна централізація, відсутність інноваційної стратегії, байдужість менеджерів до нововведень, установча замкненість, орієнтація на усталені ринки, недостатність міжнародного співробітництва	Гнучкість організаційних структур, демократичний стиль управління, формування творчих цільових груп, децентралізація, кваліфікований маркетинг, міжнародна науково-технічна кооперація, створення інноваційної інфраструктури

<i>Продовження таблиці 1</i>		
Соціально-психологічні	Опір змінам, зміна стереотипів, страх невизначеності, низький професійний статус інноватора, відсутність матеріальних стимулів та умов творчої праці, вплив наукових кадрів	Сприйнятливість до змін, нововведень, моральна та матеріальна винагорода, можливість самореалізації, сприятливий психологічний клімат в колективі, розвиток умов творчої праці
Інформаційно-комунікативні	Недостатня інформація про інновації, джерела їх розроблення та розповсюдження, недостатній обмін інформацією для управління інноваціями, замкнутість і обмеженість міжгалузевих зв'язків, відсутність достатнього захисту всіх видів власності на інформаційні ресурси	Можливість швидко одержувати необхідну інформацію, правильний вибір інформаційних каналів, придбання ліцензій, патентів, ноу-хау, постійне поповнення інформаційного фонду підприємства, розширення горизонтальних потоків інформації
Правові	Недосконалість законодавчої бази з питань інноваційної діяльності, охорони інтелектуальної власності	Законодавчі заходи (особливі пільги, закони), що заохочують інноваційну діяльність

Слід зазначити, що інноваційна діяльність – це також певні бізнес-процеси, які характеризуються такими основними особливостями:

1. Тривалість інноваційного процесу. Інновація – найбільш тривалий з усіх бізнес-процесів, таких як реальне інвестування, виробництво, реалізація тощо. Об'єктивне нововведення, життєвий цикл якого інтегрує цикли усіх інших бізнес-процесів, додаючи до них свій інноваційний етап, завжди залишиться найбільш витратним за часом процесом. Наявні дані дають змогу припускати, що терміни окупності інноваційних розробок доволі високого ступеня радикальності становлять не менше одного-двох бізнес-циклів (від чотирьох до семи років).

Життєвий цикл інноваційного продукту – це тривалість його існування від моменту обґрунтування ідеї та необхідності виробництва цього продукту, проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) до зняття з експлуатації останнього екземпляра внаслідок морального або фізичного зносу, а також завершення робіт з утилізації продукту.

2. Високий ступінь невизначеності та ризику інноваційного процесу. Від інших бізнес-процесів інновація відрізняється також підвищеною невизначеністю, високими ризиками, низькою передбачуваністю результатів і, отже, проблематичною та імовірнісною віддачею.

3. Підвищена інтелектуальна насиченість інноваційної діяльності. Основним і вирішальним інноваційним ресурсом є людський капітал, творча здатність генерувати та впроваджувати нові ідеї. Інстинкт цікавості надає діяльності новаторів внутрішньої стійкості та цілеспрямованості. Відповідно це визначає роль науки в підвищенні ефективності розробки і впровадження нової техніки на підприємствах.

4. Здатність ініціювати структурні зміни. Успішна інновація істотно впливає на становище підприємства, його організацію та ієрархію, структуру галузі і галузевого ринку, на економіку загалом. Причому характер змін тим більш невизначений, а отже, менш передбачуваний, чим більш радикальною є сама інновація.

Таким чином, чим більш потужний стратегічний ресурс має інновація, тим складніше врахувати її наслідки в стратегічному управлінні підприємством.